

OLIVIER DE RAFFELIS (DEN HAAG)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (IN HET LEGER | [BERGEN-OP-ZOOM])
29 SEPTEMBER 1641
2879

Vervolg op Raffelis' brief van 25 september 1641 (2872).

Samenvatting: Het nieuwe orgel in de Hofkapel is ondanks enkele mankementen inmiddels in gebruik genomen voor de begeleiding van de gemeentezang. Raffelis verzoekt Huygens, mede namens de kerkenraad, voor de reparaties met de orgelbouwer in contact te willen treden.

Huygens ontving de brief in oktober 1641. (In de ontvangstnotitie is het dagnummer niet meer leesbaar.) Over een antwoord door Huygens is niets bekend.

Primaire bron: Londen, Brit. Libr., Ms. Add. 22953, nr. 89, fol. 198: brief (enkelvel, 19x31cm, a|b; autograaf).

Vroegere uitgaven: Land 1891, pp. 226-227: onvolledig (<Monsieur, Le vent contraire... de Son Altesse.>). — Worp 3, nr. 2879, p. 240: samenvatting.

Namen: Frederik Hendrik; Germer Galtuszoon van Hagerbeer; Jean de Milleville; André Rivet; Hendrik Coenraadszoon van Stroomberch.

Plaats: Leiden.

Glossarium: basse continue (basso continuo); chanter (zingen); clavier (klavier); organiste (organist); orgues (orgel); registre (register); touche (toets).

Transcriptie

¹À Monsieur

Monsieur de Zuylichem, Chévalier, conseiller et secrétaire de Son Altesse,

au Camp.

²Monsieur,

Le vent contraire m'a donné le temps d'ouïr publiquement les orgues. Jeudi dernier le Sieur Milleville en fit le premier essay devant dix ou douze (entre lesquels estoit Monsieur Rivet), que nous estions et qui jongnâmes la vois à l'instrument, ce qui nous sembloit aller bien, dont il fut résolu qu'il commenceroit en pleine assemblée ce jourd'huy, comme il a fait avec le mesme succès. Il se formera et s'affirmera de bien en mieux par la pratique, surtout quand les orgues seront du tout au point où elles doivent demeurer, y manquant encore le registre et quelques touches de clavier, ne rendant point de son, comme l'a mesmes recongnu l'organiste de Delft, qui n'y vouloit jamais jouer, quoyque *rogatus*, pour ce qu'elles ne sont pas en estat qu'il faut, comme il dit. Nous en aurions parlé au facteur, mais il est à Leiden. Autrement on n'eust pas mesme commencé, sans qu'il eust rendu cest ouvrage en bonne forme, qui est que ce doit estre devant des maïstres qui en puissent juger, comme est la coustume. Nostre Consistoire luy en eut écrit, mais craignant qu'il ne nous reconnoisse pas, ains s'en rapporte tout à fait à l'ordre que luy en dourrés, comme l'ayant employé, et ayant à vous en rendre conte, il semble mieux que cela viene de vous, s'il vous plaît en prendre la peine, si ne trouvez meilleur que cest examen de l'ouvrage soit differé jusques à vostre retour, afin qu'y soyez présent et choisissiez ceux qu'il vous plaira pour en juger. Aussi n'a cela point de haste, veu que tel qu'il est, il sert suffissamment à l'usage auquel on l'applique pour encore, qui est de chanter simplement comme le peuple avec la basse

1. Het adres is twee keer aanwezig, zodanig dat na vouwen beide buitenzijden van de brief het adres weergeven.
2. Ontvangstnotitie van Huygens: <.. Octobris 41>. De dagaantekening is niet meer leesbaar.

continue. Et puis on parle fort du retour prochain de Son Altesse. Je prie Dieu de tout mon cœur qu'il soit heureux et glorieux, et demeure à jamais,

Monsieur,

vostre très-humble et obéissant serviteur
O. de Raffelis.

À La Haye, ce Dimanche 29 Septembre 1641.

Je vous remercie très-humblement du passeport ample et favorable, qu'il vous a plu me procurer et envoyer. Je m'estimerois heureux, si je pouvoy faire congnoistre les sentiments que j'ay de vos bienfaitz par mes services.

Vertaling

Aan de heer van Zuilichem, ridder, raad en secretaris van Zijne Hoogheid,

in het leger.

Mijnheer,

De tegenwind heeft mij de tijd gegund het orgel in het openbaar te horen spelen. Afgelopen ³donderdag heeft de heer [Jean de] Milleville het voor het eerst uitgeprobeerd voor de tien tot twaalf mensen (waaronder de heer [André] Rivet) met wie we waren en die hun stem met het instrument samen lieten klinken, hetgeen ons goed leek te gaan, zodat er besloten werd dat hij vandaag daarmee zou beginnen met de volledige gemeente erbij, hetgeen hij met evenveel succes heeft gedaan. Hij zal zich geleidelijk steeds beter gaan ontwikkelen en gaan bewijzen door de oefening, vooral wanneer het orgel geheel in orde zal zijn, aangezien van het orgel nog een register en enkele toetsen van het klavier niet goed werken en geen toon geven, zoals ook de ⁴organist van Delft heeft opgemerkt, die er, hoewel daarvoor ¹gevraagd, niet op wilde spelen, omdat het nog niet in die staat is waarin het behoort te zijn, zoals hij zei. Wij zouden er met de ⁵orgelmaker over hebben gesproken, maar deze was in Leiden. Anders zouden we niet eens ermee zijn begonnen, zonder dat hij dit instrument naar behoren had opgeleverd, hetgeen het moet zijn, wanneer het gekeurd wordt door meesters die erover kunnen oordelen, zoals gebruikelijk is. Onze kerkenraad had hem erover geschreven, maar, vrezende dat hij ons niet erkent, maar zich volledig beroept op de opdracht die u hem hebt gegeven, aangezien u hem hebt aangenomen en hij aan u rekenschap is verschuldigd, lijkt het beter dat dat [schrijven] van u afkomstig is, als u die moeite zou willen nemen, tenzij u het beter vindt dat de keuring van het werk wordt uitgesteld tot [na] uw terugkeer, zodat u erbij aanwezig bent en naar uw believen de mensen kiest om erover te oordelen. Dat heeft overigens geen enkele haast, aangezien het [orgel], zoals het nu is, voldoende functioneert in het gebruik waartoe het nu wordt aangewend, namelijk het eenvoudig zingen van de gemeente met de basso continuo. Verder praat men druk over de spoedige terugkeer van Zijne ⁶Hoogheid. Ik bid met heel mijn hart tot God dat deze [terugkeer] gelukkig en glorieus moge zijn, en blijf altijd,

mijnheer,

3. 26 september 1641.

4. Hendrik Coenraadszoon van Stroomberch.

5. Germer Galtuszoon van Hagerbeer.

6. Frederik Hendrik.

uw nederige en gehoorzame dienaar
Olivier de Raffelis.

Den Haag, zondag 29 september 1641.

Ik dank u nederig voor het uitvoerige en gunstige paspoort, dat u mij heeft willen verschaffen en opsturen. Ik zou mij gelukkig achten als ik mij door mijn diensten erkentelijk voor uw welwillendheid zou kunnen betonen.
